ЗВІТ
про розбудову мережі центрів досконалості з реабілітації МОЗ
(за три квартали 2025)

Розвиток людського капіталу в реабілітації є одним із пріоритетів МОЗ. Фахівці з реабілітації, які вже зараз працюють у реабілітаційних закладах, відділеннях та підрозділах, відчувають потребу у компетенціях та навичках для надання сучасної доказової реабілітаційної допомоги своїм пацієнтам (як учасникам бойових дій, цивільним жертвам війни, так і пацієнтам зі станами, не спричиненими війною).

Для оперативного реагування на потреби підвищення якості реабілітації МОЗ України ініціювало розвиток **клінічних мультидисциплінарних реабілітаційних центрів досконалості**. Їх головною метою є підвищення кваліфікації фахівців з реабілітації відповідних професій та навчання мультидисциплінарних реабілітаційних команд у короткостроковій перспективі. Центри досконалості відповідають логіці реабілітаційних маршрутів, будуть слугувати базою для розвитку спроможної мережі в Україні. Центри досконалості є тренінговими хабами для інших українських реабілітаційних команд. Вони мають статус провайдерів безперервного професійного розвитку, що важливо, адже з 2025 року система безперервного професійного розвитку (БПР) застосовується для професіоналів і фахівців у галузі охорони здоров'я, зокрема тих, хто працюють у МДРК – фізичних терапевтів, ерготерапевтів, медсестер тощо (наказ МОЗ України від 16.04.2025 № 650).

Роль центрів досконалості

- *Пілотування інновацій:* вивчення та впровадження нових методів та технологій надання реабілітаційної допомоги, поширення кращих світових практик.
- *Участь в проведенні досліджень* у сфері реабілітації та допоміжних технологій.
- *Освітня діяльність*: формальна освіта – проведення клінічних практик для студентів, що здобувають реабілітаційну освіту на додипломному рівні, та лікарів фізичної та реабілітаційної медицини під час інтернатури; неформальна освіта – проведення професійних медичних стажувань, майстер-класів, тренінгів, семінарів, фахових шкіл, інших заходів безперервного професійного розвитку в реабілітації.
- *Хаби для обміну знаннями, співпраці та передового досвіду.*
- *Нетворкінг*: сприяння співпраці між фахівцями з реабілітації та установами, розвиток спільноти фахівців з реабілітації.
- *Лідерство та адвокація:* центри досконалості беруть активну участь в адвокації політик у сфері підвищення якості реабілітаційних послуг.
- *Збір статистичних даних.*
- *Допомога при рідкісних і складних станах.*

Станом на жовтень 2025 року в Україні функціонують сім центрів досконалості на базі реабілітаційних центрів і відділень закладів охорони здоров'я, з якими укладено відповідні меморандуми:

- КНП «Обласна клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради»,
- КНП «Міська клінічна лікарня №4 Дніпровської міської ради»,
- КНП «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка Вінницької обласної ради»,
- КНП «Тернопільська обласна клінічна психоневрологічна лікарня Тернопільської обласної ради»,
- НДСЛ «Охматдит»,
- ДЗ «Центр психічного здоров'я та реабілітації ветеранів «Лісова Поляна» МОЗ України»,
- КП «Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни» Рівненської обласної ради.

У проміжку з травня 2023 року до жовтня 2025 року, за підтримки Бюро ВООЗ в Україні, Проєкту «Реабілітація травм війни», що реалізується благодійним фондом «Пацієнти України», та бельгійської агенції міжнародної співпраці ENABEL центри досконалості (а саме КНП «Обласна клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради», КНП «Міська клінічна лікарня №4 Дніпровської міської ради», КНП «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка Вінницької обласної ради», КНП «Тернопільська обласна клінічна психоневрологічна лікарня Тернопільської обласної ради») провели **освітні заходи для фахівців з реабілітації з більш ніж 80 реабілітаційних відділень з різних областей України**. У 2025 році тренінгами охоплено щонайменше 41 заклад спроможної мережі (36 — за підтримки ВООЗ, 5 — за підтримки ENABEL). Від початку листопада до навчань долучаться ще 12 команд ЗОЗ спроможної мережі.

Таким чином, на початок 2026 року навчанням буде охоплено до 50% наявної мережі ЗОЗ, що надають реабілітаційну допомогу дорослим.

Водночас від початку проєкту МОЗ України залучає фахівців центрів досконалості до навчань, організованих провідними світовими реабілітаційними центрами. Такі освітні заходи підсилюють спроможність команд центрів досконалості та дозволяють перейняти кращі світові практики в реабілітації, які будуть впроваджуватися в Україні. Навчання відповідають попередньо складеному списку освітніх потреб центрів досконалості.

Починаючи з листопада 2023 року, фахівці центрів досконалості взяли участь у практичному стажуванні в провідних світових клініках: лікарні Sunnaas (Норвегія) (2023-2025), Національному реабілітаційному центрі «Вайварі» (Латвія) (2023-2025), німецьких клініках нещасних випадків (BG klinik - у рамках проєкту «Aurora») (2023-2024), центрі Rusk Rehabilitation (США) (2024-2025), мережі клінік Sahva (Данія) (2024, тренінг від ЦД на основі знань, отриманих у Sahva, відбувся у 2025 році), Реабілітаційному центрі префектури Хього (Японія) (2025), у стажуванні з ерготерапії від Талліннського коледжу охорони здоров'я (2023-2024, плануються додаткові навчання в 2025), тренінгах від Словенського

інституту з реабілітації URI-SOČA (2024-2025), дитячих клініках Альянсу дитячих лікарень Великої Британії (CHA NHS) (2025), закладах охорони здоров'я Італії (2023-2024), Франції (2024-2025), Кореї (2025). Міжнародна співпраця у сфері розвитку людського капіталу та спроможності українських закладів охорони здоров'я надавати реабілітаційні послуги продовжуватиметься і надалі.

МОЗ прагне підтримувати та розширювати міжнародну співпрацю в майбутньому, адже запит на поглиблені знання з реабілітації та суміжних сфер лишається актуальним. Зокрема центри досконалості прагнуть розширювати свою експертизу у таких вузьких сферах, як:

- реабілітація у гострому періоді, зокрема у ВАІТ,
- когнітивна реабілітація,
- реабілітація у змінених станах свідомості/вегетативному стані,
- уродинамічні дослідження,
- терапія мови та мовлення,
- черепно-мозкова травма,
- реабілітація пацієнтів зі втратою зору / оптометрія,
- інтеграція дітей з особливими освітніми потребами,
- проведення наукових досліджень у сфері реабілітації,
- розвиток центрів легкої черепно-мозкової травми (лЧМТ), зокрема на базі ДЗ «Центр психічного здоров'я та реабілітації ветеранів «Лісова Поляна» тощо.

Українські реабілітаційні команди, що беруть участь в освітніх заходах центрів досконалості, оволодівають клінічними навичками та методами ефективної допомоги пацієнтам з хворобами й станами, спричиненими війною, розвивають навички продуктивної командної роботи та комунікації. Про це зокрема свідчать результати пре- та пост-тестувань команд-учнів, а також оцінювання за Mayo High Performance Teamwork Scale, які застосовуються в рамках тренінгів. Так, **відповідно до підсумків тестувань учасників першого циклу тренінгів у 2025 році, кількість правильних відповідей у пре- та пост-тестуваннях зростає від 56-80% до 86-91,5%. За Mayo High Performance Teamwork Scale команди отримують високі та відмінні результати.**